

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

У статті визначено концептуальні підходи щодо стратегічного розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств на регіональному та міжрегіональному рівнях, розглянуто основні напрямки вибору регіональної стратегії, запропоновано низку шляхів вдосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів, проведено економіко-статистичний моніторинг діяльності підприємств регіону та висунуто перспективи його розвитку.

In the article conceptual approaches in relation to strategic development of innovative-investment activity of enterprises on regional and between regional levels, are defined considered basic directions of choice of regional strategy, offered row of paths of perfection of policy of bringing in of foreign investors, conducted economic-statistical monitoring of activity of enterprises of region that visioning prospects of its development.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний стан економіки України потребує вирішення багатьох кардинальних проблем. Успішне проведення ринкових реформ в Україні неможливе без ефективної інноваційно-інвестиційної політики, перебудови економіки з метою створення сприятливого інвестиційного середовища. Вихід з кризи можливий лише за умов створення потужної виробничої бази за участю інвестованого капіталу. Економічна криза, що спостерігається в Україні, має у своїй основі багато довгострокових і короткострокових факторів, які його обумовили й визначають його поглиблення. Але серед них є такі, які періодично властиві економікам різних країн всіх економічних систем. Вони пов'язані зі станом інвестиційного процесу в економіці регіону, що, в остаточному підсумку, визначає можливості економічного розвитку, а також стан структури економіки [1, с.9].

Подальший розвиток української економіки, її місце у світовому господарстві епохи глобалізації та трансформації, вирішення гострих соціально-економічних проблем наших співвітчизників значною мірою залежать від обсягів, спрямованості та ефективного використання інвестиційних потоків у країні. Це робить проблему теоретичного обґрунтування інвестиційної політики, активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств надзвичайно актуальною.

Сучасний науково-технічний прогрес неможливий без інтелектуального продукту, що отримується внаслідок інноваційної діяльності. Проблема активізації інноваційно-інвестиційної діяльності актуальна для України. Для вдалої інтеграції у світовий економічний простір Україна має змінити обличчя промисловості – здійснити перехід до переважного виробництва наукоємної продукції. Практична реалізація стратегії інноваційного розвитку економіки потребує, насамперед, підвищення інноваційно-інвестиційної активності на всіх рівнях: держава–галузь–регіон–підприємство.

Зміна соціально-економічних умов господарювання визначає нові підходи до оцінки інвестиційного потенціалу регіонів. Це вимагає аналізу, моніторингу і розробки шляхів вирішення проблем, пов'язаних з інвестиційною діяльністю на всіх регіональних рівнях. Формування ринкового інфраструктурного середовища передбачає створення диверсифікованої системи інвесторів. Вона складається з агентів різних функціональних і соціально-економічних структур – виробничих, посередницьких, біржових, чисто інвестиційних та інших підприємств. Це робить проблему активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств України надзвичайно актуальною.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. В економічній літературі останніх років багато приділено уваги питанням інноваційної діяльності, інноваційно-інвестиційного менеджменту, стратегічному плануванню інноваційно-інвестиційної діяльності тощо. Так, проблемами стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства, питаннями інвестиційної діяльності займаються науковці, серед яких слід виділити П.П.Микитюк, Б. Г. Сені, В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, М. А. Йохна, В. В. Стадник, Д. М. Черваньова, Д. М. Стеченко, Н. А. Хрущ тощо. Автори одностайно стверджують, що впровадження інновацій стимулює якісні перетворення у виробництві, які, у свою чергу, є поштовхом до наступних змін у досягненні досконалості. Розвиток інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання відіграє найважливішу роль у підвищенні технічної озброєності виробничого потенціалу та конкурентоспроможності підприємств. Аналіз останніх наукових робіт свідчить про наявність результатів комплексних досліджень щодо розвитку та впровадження елементів інноваційно-інвестиційного механізму.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Отже, питаннями стратегічного планування й управління розвитком інновацій, фінансово-кредитного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності займаються провідні економісти. Слід зазначити, що значна увага приділяється проблемам управління інноваційно-інвестиційними процесами на рівні економіки країни та окремих галузей. Але на сучасному етапі розвитку економіки України виникає необхідність постійного вдосконалення стратегічних напрямків розвитку інноваційно-інвестиційного сектору економіки на регіональному та міжрегіональному рівнях. Світовий досвід нагромадив значну кількість методів та прийомів інноваційно-інвестиційного аналізу, але їх застосування у вітчизняних умовах є проблемним, бо самі вони потребують подальшого вдосконалення. На думку автора, слід приділити увагу дослідженню стратегічних напрямків розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності та формуванню механізмів управління на рівні конкретних підприємств з урахуванням їх особливостей, що має ґрунтуватися на широкомасштабному залученні та максимально-ефективному використанні фінансових ресурсів із різноманітними джерелами надходження. Вдосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів пов'язано з рішенням певних проблем.

Постановка завдання. Метою роботи є розробка методичних та практичних підходів стратегічних напрямків міжрегіональної взаємодії та інтеграції щодо активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на регіональному рівні та в Україні у цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційно-інвестиційна політика регіонального розвитку передбачає визначення державних і регіональних пріоритетів, а також організаційну і структурну переорієнтацію системи наукових досліджень і проектно-конструкторських розробок, створення нових вітчизняних структур науково-технічного змісту, їх регіональних ланок [1, с.87].

Інноваційно-інвестиційна діяльність повинна бути направлена на розв'язання наступних завдань:

- забезпечення економічного і соціального розвитку регіонів з урахуванням раціонального використання їх потенціалу, відтворення місцевих ресурсів і охорона навколишнього середовища;
- комплексне рішення міжгалузевих науково-технічних і організаційно-управлінських проблем, обумовлених необхідністю подолання кризи, економічного поживлення, розвитку на користь регіону і країни у цілому;
- підвищення технологічного й інформаційного рівня всіх сфер господарської діяльності для досягнення конкурентоспроможності продукції і послуг підприємницьких структур регіону;
- реалізація стратегії розвитку регіонів, сприяння формуванню високоефективної структури їх економіки.

На думку автора, регіональна стратегія полягає у виборі концепції основних напрямків розвитку. На основі прийнятої стратегії розробляється конкретна програма соціально-

економічного розвитку регіону і, як її складова частина, інвестиційна програма.

Необхідною умовою реалізації інвестиційної програми є сприятливий інвестиційний клімат. Він залежить, перш за все, від загальноекономічної і політичної ситуації. Складовою інвестиційної програми є розробка регіонального інвестиційного законодавства. На регіональному рівні діяльність по забезпеченню інвестиційної привабливості інвесторів полягає у розробці комплексу документів, що становлять інвестиційний паспорт регіону [2, с.127].

Можна виділити два основні напрямки у виборі регіональної стратегії. Перший напрямок полягає у створенні стартового капіталу через продаж акцій діючих підприємств і залучення інвесторів у масштабні сумісні проекти. На цій основі будуються економічна стратегія і програма розвитку. Залучені таким чином інвестиції повинні забезпечити такі пріоритетні напрямки модернізації економіки:

- створення і розвиток виробництва з прогресивними технологіями;
- модернізація мінерально-сировинного сектору економіки;
- реконструкція діючих підприємств в електроенергетиці, вугільної, металургійної, машинобудівної, легкої, харчової й інших галузях;
- структурна переорієнтація АПК і підвищення його ефективності для створення інтенсивного землеробства і тваринництва з обліком природних і ґрунтових умов;
- вдосконалення транспортної інфраструктури з урахуванням потреб як міського, так і сільського населення;
- активізація зовнішньоекономічної діяльності, використання вигідного геополітичного положення, початок великомасштабного залучення іноземного капіталу.

Другий напрямок у виборі регіональної стратегії – визначення точок зростання економіки, здатних дати велику, але «різношвидкісну» віддачу, яка поступово прямувала б на розвиток економіки у міру освоєння капіталовкладень. Перша черга інвестицій у цьому випадку забезпечує випуск акцій під програми точок зростання і створення на цій основі регіонального фінансового ринку.

У регіональній стратегії слід також враховувати внутрішньо регіональний аспект, а саме:

- інтереси міст і районів у місцевих інвестиційних програмах і проектах підприємницької діяльності повинні бути враховані і скоординовані із загальнорегіональними;
- у регіональних нормативних актах і договорах регіональної адміністрації з місцевими адміністраціями слід забезпечити свободу дій місцевих влад (у встановлених межах) у взаємостосунках з іншими регіонами, а також захист інтересів інвесторів організаційною і фінансовою підтримкою і гарантіями.

З позицій взаємодії конкретного регіонального ринку з іншими регіональними ринками держави необхідно розробляти певні стратегічні напрямки активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств у контексті сучасних політичних та економічних умов України. Найважливішими суб'єктами активізації інноваційно-інвестиційного сектору регіонального відтворювального процесу виступають підприємства, організації, фінансово-промислові групи тощо, які вже вийшли на міжнародні ринки і сприяють розвитку економіки як на державному, так і на регіональному рівнях.

На регіональному рівні найважливіше значення для побудови механізму активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств має розвиток регіональних ринків відповідних ресурсів. Для забезпечення пріоритетності вказаного напрямку розвитку економіки у регіоні необхідно:

- досягнення на новому якісному рівні відтворювання інноваційно-інвестиційних ресурсів;
- розвиток регіональної інноваційно-інвестиційної інфраструктури.

Як основні фактори активізації зазначеного розвитку виступають фінансово-промислові групи, фінансово-кредитні інститути та інші учасники зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням інноваційно-інвестиційного напрямку діяльності. Найважливішим інтегратором вказаних факторів виступає інноваційна та інвестиційна інфраструктура

регіону, що створюється при активній участі державного і регіонального управління.

Інноваційно-інвестиційна політика регіону будується з урахуванням специфічних факторів. При її проведенні намагаються використовувати наявні переваги для залучення інвесторів як вітчизняних, так і зарубіжних. Деякі регіони розраховують на розширення дотацій з центрального бюджету на підтримку вугільної промисловості, підприємств агропромислового або військово-промислового комплексу, інші намагаються мобілізувати власні ресурси через місцеві податки та інші канали, треті розвивають недержавний сектор з метою залучення його фінансових ресурсів у вигляді інвестицій в економіку [3, с.118].

Для України найефективнішими видами інвестицій є новітні технології й устаткування, ноу-хау, вільно конвертована іноземна валюта. Можливості іноземних інвесторів стосовно вкладення тих або інших видів інвестицій залежать від країни походження – чи є вона з групи розвинених країн, країн на території СНД та інших країн.

Одним з економічно доцільних напрямів залучення іноземних інвестицій до України є поетапний перехід від імпорту невеликих партій технологічного устаткування або інших товарів виробничого призначення (з метою вивчення та освоєння вірогідного ринку збуту продукції) для створення спільних підприємств з їх подальшою експансією на ринки за межами України. При цьому слід враховувати жорстку конкуренцію, що панує на світових ринках техніки і технологій. Успішність реалізації цього напрямку залежить від послідовності і радикальності економічних трансформацій. Всі рішення щодо висновку контрактів повинні ухвалювати незалежні від держави господарюючі суб'єкти, підприємці, які розпоряджаються власними або позиковими ресурсами і відповідають за наслідки ухваленого рішення своїм майном. Державі повинна належати роль регулятора податкової, митної, кредитної політики.

На думку автора, вдосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів пов'язано з вирішенням наступних проблем:

- регулювання питань власності, особливо на нерухоме майно і землю, згідно діючим міжнародним нормам;
- ухвалення законів і підзаконних актів щодо проблем, якістосуються іноземного інвестування єдиним пакетом;
- розробка концепції (програми) з чітким визначенням мети залучення іноземних інвестицій, виділення пріоритетних сфер (адресатів) інвестування, механізму реалізації поставлених цілей;
- здійснення політики протекціонізму для підтримки вітчизняних товаровиробників і захисту перспективних галузей економіки.

Практика показує, що, проводячи політику залучення інвестицій, важливо піклуватися про забезпечення їх стабільності і тривалості.

У рамках стратегічного підходу слід обрати загальну політику відносно іноземних інвестицій. Вона може бути ліберальною, контролюючою і обмежувальною. Державне управління іноземними інвестиціями повинне базуватися на системі органів державної влади, що відповідають за контроль над іноземними інвестиціями, створення ефективної системи спеціального законодавства і підзаконних актів відносно іноземних інвестицій, вибір пріоритетних галузей, секторів і проектів для інвестицій у цих галузях, а також галузей, обмежених для іноземного інвестування. Ці заходи передбачають також встановлення інвестиційних пільг, зокрема створення експортоорієнтованих або спеціальних (вільних) економічних зон, надання податкових, тарифних, регіональних пільг і т.д., або встановлення обмежень у системі державного управління діяльністю іноземних інвесторів.

В Україні формується інноваційно-інвестиційна політика розвитку регіонів, що відповідає умовам ринкової економіки. Все більш вона стає політикою самих регіонів, а не тільки центру. Без об'єднання зусиль центральних, регіональних, місцевих органів влади, державного й альтернативного секторів економіки важко розраховувати на швидке подолання інвестиційного спаду в країні, на перехід економіки до стадії пожвавлення, а потім і зростання.

На загальнодержавному рівні повинні бути створені економічні умови для активізації інвестиційної діяльності завдяки використанню переважно фінансово-економічних методів регулювання і стимулювання інвестицій, властивих ринковій економіці. До таких методів відноситься регулювання ставок оподаткування і рефінансування, норм обов'язкових резервів НБУ, валютного курсу, митних платежів і т.д. Методом економічного регулювання є також субсидування позикового відсотку кредитів для фінансування інвестицій. Це відповідає пріоритетам регіональної інвестиційної політики, сприяє заохоченню сумісного фінансування інвестицій із державних і приватних джерел [4, с.251].

Таким чином, національний ринок України є сукупністю взаємозалежних регіональних ринків української економіки, яка виступає на міжнародних ринках як єдине ціле.

«Українська модель – 2020» передбачає тісну координацію стратегій соціально економічного розвитку та їх реалізацію у регіонах України, а також на рівні відповідних місцевих органів самоврядування.

Розвиток транспортної, готельно-сервісної, туристичної, інформаційної інфраструктури у регіонах України вимагає злагодженої та активної взаємодії всіх підприємств, організацій, міст і регіонів країни.

На підставі аналізу статистичних даних Київська, Харківська, Дніпропетровська, Львівська, Донецька області належать до п'ятірки регіонів України, які мають досить розгалужену мережу наукових організацій з могутнім кадровим потенціалом, здатним забезпечити науково-технічними розробками практично всі галузі економіки нашої держави. Таким чином, усередині України доцільно створити п'ять Асамблей національного лідерства України і відповідних центрів високих технологій (технопарків, технополісів): Київ і північна частина України; Харків-Донецьк і східна частина України; Дніпропетровськ і центральна частина України; Львів і західна частина України; Одеса-Сімферополь і південна частина України [5].

Практичною стороною статті виступає статистична оцінка інвестиційної діяльності Одеського регіону. Проаналізуємо взаємовідносини на зовнішньому ринку інвестицій.

Станом на 1 січня 2010 р. загальний обсяг різноманітних іноземних інвестицій у підприємства і організації Одеської області становив 1399,2 млн.дол. США (з урахуванням курсової різниці). Загальна сума прямих іноземних інвестицій на 1 січня 2010 р. з країн світу до області, включаючи позичковий капітал, становила 1391,5 млн.дол., з них: 1043,2 млн. дол. - капітал нерезидентів, спрямований до статутних фондів підприємств області, що складає 2,6% від загальної суми капіталовкладень прямих іноземних інвестицій в економіку України; 348,3 млн дол. – позичковий капітал іноземних партнерів. Одеський регіон займає сьоме місце серед областей та міст України за обсягом прямих іноземних інвестицій. У регіоні інвестовано 957 підприємств, прямі іноземні інвестиції надійшли з 73 країн світу.

Обсяг прямих іноземних інвестицій на одну особу населення регіону на 1 січня 2010р. становив 438,2 дол. США.

На протязі 2009 р. у підприємства регіону вкладено 108,8 млн.дол. США, що на 55,5% менше, ніж за відповідний період 2008р., у тому числі з країн СНД надійшло 2,7 млн.дол., з інших країн світу – 106,1 млн.дол.

Основна форма залучення відбулася за рахунок грошових внесків – 91,1 млн.дол. та рухомого і нерухомого майна – 15,2 млн.дол. Водночас відбулося зменшення капіталу на суму 24,0 млн.дол. США.

Пріоритетними для інвестування в області були підприємства таких видів економічної діяльності: додаткові транспортні послуги (у 154 підприємства вкладено 229,9 млн.дол.); виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (у 55 підприємств – відповідно 132,3 млн.дол.); фінансова діяльність (у 21 – 127,1 млн.дол. США); оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі (у 191 – 94,6 млн.дол.); виробництво продуктів нафтопереробки та хімічна промисловість (у 24 – 89,9 млн.дол.); будівництво (у 84 – 79,7 млн.дол.).

Потрібно відмітити, що 53,2% прямих іноземних інвестицій вкладено у підприємства м. Одеси, загальна сума яких становила 554,8 млн.дол.; 26,0% або 271,5 млн. дол. – м. Іллічівськ; 8,8% або 92,1 млн. дол. – Комінтернівський район; 3,5% або 36,9 млн. дол. – Овідіопольський район; 2,8% або 29,0 млн. дол. – м. Теплодар; 2,1% або 21,9 млн. дол. – м. Южне.

Портфельні інвестиції станом на 1 січня 2010р. одержані 52 підприємствами на суму 7,7 млн. дол. США. Значні обсяги інвестицій вкладені нерезидентами з: Гібралтару (21,3% від загального обсягу портфельних інвестицій), Кіпру (20,8%), Німеччини (12,5%), Ізраїлю (8,9%), Багам (7,7%), США (7,0%).

Найбільший інтерес у інвесторів викликали підприємства, основним видом діяльності яких були: виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 23,6% від загального обсягу портфельних інвестицій; фінансова діяльність – 18,8%; додаткові транспортні послуги – 15,8%; операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг – 15,7%; оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі – 3,9% [6].

Обсяг інвестицій з області в економіку іноземних держав на 1 січня 2010р. становив 37,4 млн. дол. США (з урахуванням курсової різниці), у тому числі в країни СНД – 0,5 млн. дол., в інші країни світу – 36,9 млн. дол. США. Найбільші вкладення спрямовано в економіку Латвії (48,8%), Іспанії (37,0%), В'єтнаму (8,9%). У підприємства діяльності транспорту та зв'язку вкладено 48,8%.

Структуру інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності в Одеській області у 2009 році представлено на рис. 1 [7, с.180].

Рис. 1. Структура інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності в Одеській області у 2009 році

В Одеській області накопичилась значна кількість проблем, які стримують відновлення економічного зростання та впливають на подальший соціально-економічний розвиток. Вивчення стану інноваційної діяльності в промисловості Одеської області протягом 2000–2009рр. свідчить про її нестабільний розвиток. Так, до 2004р. питома вага

інноваційно активних підприємств у загальній кількості обстежених зростала у порівнянні з попереднім роком (з 4,8% у 2000р. до 15,3% у 2003 р.), у наступні роки активність припала на 2005-2006 рр., але у 2007-2008 рр. відмічається її зменшення до 11,4%, а у 2009-2010 рр. – вже 14,2% (по Україні ця частка склала 12,8%).

Наступним кроком статті виступає статистичний моніторинг інноваційної діяльності підприємств Одеської області.

У 2009 р. інноваційною діяльністю займалося 58 промислових підприємств, а у 2008 р. їхня кількість становила 49. Частка даних суб'єктів підприємницької діяльності у загальній кількості промислових підприємств становила 14,2%.

Технологічно нові та значно вдосконалені продукти і процеси розробляли і впроваджували переважно підприємства харчової промисловості (32,8% підприємств, що займались інноваційною діяльністю), зокрема виробники напоїв (12,1%), хліба та хлібобулочних виробів (5,2%), молочних продуктів та морозива (5,2%); машинобудування (24,1%), особливо виробники електричного та електронного устаткування (12,1%), виробники машин і устаткування (8,6%), виробники транспортних засобів та устаткування (3,4%); хімічної та нафтохімічної промисловості (10,3%), переважно хімічне виробництво (6,9%), виробники гумових і пластмасових виробів (3,4%); металургійне виробництво (6,9%), особливо виробництво готових металевих виробів (5,2%); виробники електроенергії, газу та води (6,9%). Найбільші вкладення в оновлення виробництва зроблено підприємствами з виробництва коксу та продуктів нафтопереробки (67,3%% інноваційних витрат усіх підприємств), машинобудування (9,6%), виробництво іншої неметалевої продукції (9,2%), харчової промисловості (8,7%).

Із 58 промислових підприємств, що займались інноваційною діяльністю, 41 підприємство безпосередньо впроваджувало інновації у виробництво, у тому числі 22 – освоювали нові види продукції, 17 – нові технологічні процеси та 2 – придбали нові технології.

У 2009р. інноваційно активними підприємствами впроваджено 46 видів інноваційної продукції, в тому числі 7 нових видів техніки. 18 нових видів продукції було освоєно підприємствами харчової промисловості (у тому числі по 3 у виробництві хліба та хлібобулочних виробів, у виробництві какао, шоколаду, у виробництві чаю та кави та молочних виробів), 14 – підприємствами машинобудування (у тому числі 7 – на виробництві електричного та електронного устаткування, 4 – на виробництві машин та устаткування, 3 – на виробництві транспортних засобів та устаткування), 9 – хімічної та нафтохімічної промисловості (у тому числі у виробництві гумових та пластмасових виробів – 5, у виробництві мила та миючих засобів – 3).

Протягом минулого 2008 року було впроваджено 26 нових технологічних процесів. З них 57,7% – маловідходні та ресурсозберігаючі. 7 процесів впроваджено в галузі машинобудування, 3 – у виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води, по 2 – у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів та у хімічній й нафтохімічній промисловості, 1 – у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення. Із загальної кількості 2 промислових підприємства придбали 2 нові технології: по 1 у виробництві коксу та продуктів нафтопереробки та машинобудуванні.

Інноваційну продукцію у 2009р. реалізовували 33 підприємства. Обсяг реалізованої інноваційної продукції, що є новою для споживчого ринку і новою для самих підприємств, склав 121,1 млн.грн., що становило лише 0,5% загального обсягу реалізованої промислової продукції (68,7% цієї суми припало на підприємства м.Одеса). Найбільші обсяги реалізованої інноваційної продукції досягнуто підприємствами з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (44,2%).

За межі України підприємствами області реалізовано інноваційної продукції на суму 14,9 млн.грн. (12,3% загального обсягу реалізованої інноваційної продукції), у тому числі в країні СНД – 12,2 млн.грн. (81,8% обсягу реалізованої за межі України інноваційної продукції) [8; с.10].

На рис. 2 представлено структуру реалізованої інноваційної продукції за основними видами промислової діяльності.

Рис. 2. Структура реалізованої інноваційної продукції за основними видами промислової діяльності Одеської області у 2009 році

Висновки і перспективи подальших розробок. Підводячи підсумки дослідження обраної проблематики, потрібно наголосити, що в Україні спостерігаються передумови активізації інноваційно-інвестиційного сектору розвитку економіки. Здійснення глибоких соціально-економічних перетворень в Україні вимагає обліку потенціалу й особливостей регіонів у межах зваженої державної політики регіонального розвитку, у тому числі у такій ключовій галузі, як інвестиції. У цих умовах зростає необхідність прискорення розробки в Україні наукової концепції інноваційно-інвестиційної політики регіонального та міжрегіонального розвитку.

Наголошуючи на необхідності активізації інноваційного сектору економіки, слід зазначити, що в останні роки урядом прийнято низку постанов і рішень, державних програм, спрямованих на підвищення інноваційної результативності підприємств, однак більшість з них не вдалося реалізувати у повному обсязі в реальній економіці. Вирішення проблем інноваційного розвитку є складним і тривалим процесом. Їх подолання потребує негайних заходів, залучення фінансових ресурсів, що обумовлює необхідність дослідження проблем фінансування інноваційної діяльності підприємств.

Проведений статистичний моніторинг інноваційно-інвестиційної діяльності показав, що в Одеському регіоні стримується розвиток інноваційної діяльності за рахунок нестачі власних коштів, недостатньої фінансової підтримки держави, великих витрат на нововведення, високої кредитної ставки, недосконалої законодавчої бази.

Реалізація інноваційної політики і надалі спрямовуватиметься на вдосконалення нормативно-правової бази, посилення позитивного впливу інноваційних процесів на економічні показники виробництва, пошук інвестицій для здійснення нововведень, узгодження кредитної політики на регіональному рівні. Одеська інноваційна сфера повільно стає привабливою для вітчизняних та іноземних інвесторів.

Успішний досвід господарювання інших держав показує, що найдоцільнішим є використання комбінованого підходу до рішення питань регулювання інноваційної діяльності. Держава повинна забезпечити послідовну підтримку розвитку науки і технологій у пріоритетних напрямках та створити сприятливі умови для здійснення різних інноваційних

змін за допомогою формування стимулюючого інвестиційного й інституційного середовища. При цьому державна дія на інноваційний процес повинна виражатися у стимулюванні активності всіх учасників цього процесу. Проте, реальне підвищення інноваційно-інвестиційної активності господарюючих суб'єктів на Україні можливо тільки за умов успішного рішення цілої низки проблем.

Отже, вирішення проблем інноваційного зростання української економіки можливе лише за умови проведення науково обґрунтованої державної інноваційної політики, яка б базувалася на відповідному законодавстві. 2011-2012 рр. повинні стати роками стабілізації та поступового зростання промислового виробництва, розвитку підприємств, здатних забезпечити наукоємне високотехнологічне виробництво, випуск конкурентоспроможної з імпортними аналогами продукції. Саме на вирішення нагальних проблем області та досягнення основної мети спрямовані пріоритетні завдання розвитку регіону:

- відновлення позитивної динаміки промислового виробництва;
- підтримка інновацій, розвиток високотехнологічних виробництв та продуктивне використання наявного потенціалу підприємств;
- насичення внутрішнього ринку конкурентоспроможною продукцією та сприяння просуванню вітчизняної продукції на світові ринки;
- пріоритетний розвиток та впровадження енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій у виробництві.

Таким чином, у роботі розглянуто основні напрямки вибору регіональної стратегії, запропоновано низку шляхів вдосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів, визначено концептуальні підходи щодо стратегічного розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств на регіональному та міжрегіональному рівнях, проведено економіко-статистичний моніторинг інноваційної діяльності підприємств Одеського регіону та висунуто перспективи його розвитку.

Вищевикладена концепція, яка пропонується у статті, вже почала використовуватися автором для оцінки потенціалу інноваційно-інвестиційної сфери Одеського регіону, його привабливості, можливих змін, напрямків розвитку. Щодо перспектив подальшого розвитку, важливим, на думку автора, є поглиблення існуючих розробок з методології управління інноваційно-інвестиційним механізмом; визначення напрямків, які сприятимуть успіху у розвитку регіону та подальшому міжрегіональному розвитку; розробка системи фінансового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності.

Список використаної літератури

1. Хрущ Н. А. Інвестиційна діяльність: сучасні стратегії та технології: [монографія] / Н. А. Хрущ. – Хмельницький: ХНУ, 2004. – 309 с.
2. Микитюк П. П. Інноваційна діяльність: [навч. посіб.] / П. П. Микитюк, Б. Г. Сенів. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
3. Йохна М. А. Економіка і організація інноваційної діяльності: [навч. посіб.] / М. А. Йохна, В. В. Стаднік. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 400 с.
4. Інвестування: [підруч.] / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда. – К.: Знання, 2008. – 452 с.
5. Офіційна сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Наукова та інноваційна діяльність в Одеській області / Статистичний збірник Головного управління статистики в Одеській області. відпов. за випуск Т. І. Єрмоєнко. – 2009 р. – 119 с.
7. Статистичний щорічник Одеської області за 2009 рік / за редакцією Т. В. Стоянової відпов. за випуск Т. В. Копилова. – Одеса: Астропринт, 2010. – 542 с.
8. Інноваційна діяльність промислових підприємств Одеської області у 2009 році / Статистичний бюлетень Головного управління статистики в Одеській області. Відпов. за випуск Єрмоєнко. – 2010. – 28 с.

Прийнято до друку 02.08.2011